

עזרי וזמרת י-ה

פרפראות וחידושים על פרשת השבוע
מפניני ר' עוזי צמח הי"ו

פרשת בלק - תשפ"ה - גיליון 156

מדור הגימטריות

***וַיֵּשָׂא בָלָעַם אֶת עֵינָיו וַיַּרְא אֶת יִשְׂרָאֵל שֹׁכֵן לְשֶׁבֶטָיו וְתַהִי
עָלָיו רוּחַ אֱלֹהִים: (כ"ד ב)**

וכתב רש"י, **שכן לשבטיו**. ראה כל שבט ושבט שוכן לעצמו ואינן מעורבין, ראה שאין פתחיהם מכוונין זה כנגד זה, שלא יציץ לתוך אהל חבירו.

ומביא תורה תמימה, **וירא את ישראל** - מה ראה, ראה שאין פתחי אהליהם מכוונים זה כנגד זה, אמר ראויים הללו שתשרה עליהם שכינה [ב"ב פ' א].

והנה המילים בפסוק: **וַיַּרְא אֶת יִשְׂרָאֵל שֹׁכֵן לְשֶׁבֶטָיו וְתַהִי עָלָיו רוּחַ אֱלֹהִים**, עולה בגימטריא 2723.

וכן המילים: מכאן - דראה את השכינה מעל פתחי אוהלי ישראל ואינם מכוונים זה כנגד זה, עולה בגימטריא 2723

ונראה לרמזו כן במילים **וַיֵּשָׂא בָלָעַם אֶת עֵינָיו וַיַּרְא אֶת יִשְׂרָאֵל שֹׁכֵן לְשֶׁבֶטָיו וְתַהִי עָלָיו רוּחַ אֱלֹהִים**, זהו ראשי תיבות.

וכיצד נבוא נקלל ישראל מארם - משם יצא אברהם נביא יי' מקום קיבל ברכות ראויות - אין ראוי חלילה לקללם.

***כִּי לֹא נִחַשׁ בְּיַעֲקֹב וְלֹא קִסַּם בְּיִשְׂרָאֵל פֶּעַת יָאֵמַר לְיַעֲקֹב וּלְיִשְׂרָאֵל מַה פָּעַל אֵל: (כ"ג כ"ג)**

ומבאר רש"י דבר אחר, יאמר ליעקב, אינו לשון עתיד אלא לשון הווה, אינן צריכים למנחש וקוסם, כי בכל עת שצריך להאמר ליעקב ול ישראל מה פעל הקב"ה ומה גזרותיו במרום, אינן מנחשים וקוסמים, אלא נמסר להם על פי נביאיהם מה היא גזרת המקום, או אורים ותומים מגידים להם,

ונראה לרמזו כן במילים **יָאֵמַר לְיַעֲקֹב וּלְיִשְׂרָאֵל מַה פָּעַל אֵל**, זהו ראשי תיבות.

אין לעם ישראל ללכת לשאול עפ"י קוסמים מנחשים - כי אם על תורת יי' ילכו - עפ"י הנביאים שליחי רחמנא - רואים באורים ותומים להגיד להם מה פעל אל.

***וַיִּצְמַד יִשְׂרָאֵל לְבַעַל פְּעֹר וַיַּחַר אֵף יְהוָה בְּיִשְׂרָאֵל: (כ"ה ג)**
ומבאר רש"י, **פעור**. על שם שפוערין לפניו פי הטבעת ומוציאין רעי, וזו היא עבודתו:

ונראה לרמזו כן במילים **לְבַעַל פְּעֹר**, זהו ראשי תיבות. עומדים לפני בעל פעור - ועושים עליו רעי לבזותו.

פרפראות וחידושים

***וַיֵּאמֶר אֱלֹהִים אֶל בָּלָעַם לֹא תִלְךָ עִמָּהֶם לֹא תֵאָר אֶת הָעָם כִּי בְרוּךְ הוּא: (כ"ב י"ב)**

וביאר רש"י, **לא תלך עמהם**. אמר לו אם כן אקללם במקומי, אמר לו לא תאור את העם, אמר לו אם כן אברכם, אמר לו אינם צריכים לברכתך כי ברוך הוא, משל אומרים לצרעה (ס"א לדבורה) לא מדובשיך ולא מעוקצין (במ"ד כ, י).

וכ"כ הספורנו **לא תלך עמהם**. אף על פי שלא תקללם לא תלך כדי שלא תתן ענין בהם לרע.

ונראה לרמזו כן במילים **לֹא תִלְךָ עִמָּהֶם לֹא תֵאָר אֶת הָעָם**, זהו ראשי תיבות. **עמהם אל תלך את העם אל תקלל** - אל תתן עין רעה להזיקם - כי מבורך הוא - לא מדובשיך לא מעוקצין.

***וַיִּקָּם בָּלָעַם בְּבִקְרֹת וַיַּחְבֹּשׁ אֶת אֲתָנֹו וַיִּלְךָ עִם שָׂרֵי מוֹאָב: (כ"ב כ"א)**
ומבאר רש"י, **ויחבש את אתננו**. מכאן, שהשנאה מקלקלת את השורה, שחבש הוא בעצמו, אמר הקב"ה, רשע, כבר קדמך אברהם אביהם, שנאמר וישכם אברהם בבקר ויחבוש את חמורו (בראשית כב, ג).

ונראה לרמזו כן במילים **וַיִּקָּם בָּלָעַם בְּבִקְרֹת וַיַּחְבֹּשׁ אֶת אֲתָנֹו**, זהו ראשי תיבות.

רשע - קדמך אברהם אביהם שחבש חמורו - תלה יהבו בבוראו ועקד צחק בנו עולה - ואתה בלעם קדמת ללכת תחת בלק מלך מואב ולקוב נשלחת.

***וַיִּפְתַּח יי' אֶת פִּי הָאֲתָנֹו וַתֵּאָמֶר לְבָלָעַם מַה עָשִׂיתִי לָךְ כִּי הִפְתִּיתָנִי זֶה שֶׁלֹּשׁ רִגְלִים: (כ"ב כ"ח)**

ומבאר רש"י, **זה שלש רגלים**. רמז לו, אתה מבקש לעקור אומה החוגגת שלש רגלים בשנה.

ונראה לרמזו כן במילים **זֶה שֶׁלֹּשׁ רִגְלִים**, זהו ראשי תיבות.

זאת ישראל האומה שחוגגת שלש רגלים - מבקש לעקור גם לקוב?

***וַיֵּשָׂא מִשְׁלוֹ וַיֵּאמֶר מִן אֲרָם יִנְחֲנִי בָלָק מֶלֶךְ מוֹאָב מִהֲרִי קָדָם לָכָה אָרָה לִי יַעֲקֹב וְלָכָה וְעָמָה יִשְׂרָאֵל: (כ"ג ז')**

ומבאר בעל הטורים, **מן ארם**. כלומר האיך אנו באים עליהם מארם לקללם ומארם יצא אברהם אביהם טעון בברכות שנאמר לך לך מארצך וכתב ואברכך וגו' וכן יעקב הלך לארם טעון כל אותן הברכות שנאמר והנה אנכי עמך ושמרתך וגו'.

רבי אברהם חיים נאה זצ"ל נולד בשנת תר"ן בעיר חברון לאביו רבי מנחם מנדל נאה זצ"ל מראשי ק"ק חברון, שהיו רובם נמנים על חסידי חב"ד שעוד השתקעו בחברון בימי האדמו"ר האמצעי מחב"ד רבי דוב בער זי"ע אמן. (בנו של רבי שנאור זלמן מלאדי בעל שולחן ערוך הרב) אמו, מרת מוסיא ע"ה היתה בתו של החסיד רבי דובער אשכנזי זצ"ל שהיה מתלמידיו המובהקים של 'הצמח צדק' רבי מנחם מנדל שניאורסון זי"ע א" (נלב"ע יג ניסן תרכ"ו) ובסוף ימיו עלה רבי דובער אשכנזי לחברון ושם מנוחתו כבוד.

רבי אברהם חיים היה קשור מאד לדודו רבי שלמה יהודה לייב אליעזרוב זצ"ל גאב"ד חברון מגדולי החסידים של כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב זי"ע א" (רבי שלום דובער מחב"ד) נסתלק בירושלים בשנתו התשעים עש"ק ז"ך טבת תשי"ב, וקיבל ממנו הרבה ממה שזכה לשמוע ולקבל מאבותיו ורבותיו, שכן רבי שלמה אליעזרוב זצ"ל הוא נכדה של הרבנית מרת מנוחה רחל זי"ע בת הרבי כ"ק אדמו"ר האמצעי מחב"ד זי"ע א".

רבי אברהם חיים למד את תורתו מפי אביו רבי מנדל שהיה מראשי חסידות חב"ד בארץ ועמד בראש ישיבת 'מגן אבות' בחברון, אותה הקים רבה של חברון ה'שדה חמד' רבי חזקיהו מדיני זצ"ל. ובשנת תרס"א נכנס רבי חיים ללמוד בישיבה.

בחברון היה רבי חיים נאה בן בית אצל רבי חיים חזקיה מדיני זי"ע א" בעל השדי חמד, ובספרו קצות השלחן מספר רבי חיים נאה זצ"ל ודכירנא כד הוינא טליא, ראיתי שכן נוהג הגאון הצדיק בעל שדי חמד ז"ל להריח בעשן נר ההבדלה לאחר קיום מצוות הבדלה, והיה דרכו אחר שהריח לומר אח... אח... בקול גדול מאד עד שכל העומדים מסביב היו שוחקין משמחה.

בשנת תרס"ה עברה משפחת 'נאה' לירושלים, בה למד בישיבת 'אוהל משה' ובישיבת 'תורת חיים' ונסמך לרבנות ע"י הרב יצחק ירוחם דיסקין. בהגיעו לפרקו נשא לאישה את מרת דבורה פניגנשטיין ע"ה ונולדו להם תשעה בנים ובנות.

בשנת תרע"א בהיותו בן 21 שנה יצא רבי חיים נאה לבוכרה בהוראת ובשליחות כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב מחב"ד זי"ע א" שם פעל בה רבות ונצורות להרבצת תורה והפצת מעיינות החסידות בעקבות דודו רבי שלמה אליעזרוב זצ"ל שפעל גם הוא רבות בבוכרה, (רבי שלמה יהודה לייב היה משפחתו 'אשכנזי' ובעקבות כך שהיה בבוכרה שינה את שם משפחתו לאליעזרוב, היינו על פי שפתם שהוא בן אליעזר) באותה עת חיבר רבי חיים נאה את חיבורו 'חנוך לנער' בשפה הבוכרית הלכות תפילין עבור נערי בר מצווה. ספרו זה מעוטר בהסכמות מגדולי ישראל, וביניהם הסכמה מהרדב"ז אב"ד צפת.

בשנת תרע"ד חזר לארץ והתמנה לרב ומו"ץ לעדת הבוכרים בירושלים, אך בהיותו כבן כ"ד פרצה מלחמת העולם הראשונה, היה זה בחודש טבת תרע"ה בעקבותיה הוגלה לאלכסנדריה שבמצרים יחד עם צבור גדול שנעקר מרכושו ומשפחתו. רבי אברהם חיים ראה לפניו משימה קדושה לחזק לב נדכאים והקים ישיבה מיוחדת לבני הגולים באלכסנדריה בשם 'ישיבת 'ארץ ישראל' שלמדו בה יותר ממאתים תלמידים מהם ראשי משפחות שהוא דאג לקיומם ופרנסתם, כשתושבי המקום מצטרפים אליהם ושותים בצמא את דבריו.

הקב"ה זימן לו את הגביר רבי ניסים נחום מירושלים, שחזר עימו, נשא בעול הכספי וכך ניהלו את הישיבה במשך ארבע שנים, עד שחזרו לירושלים.

במצרים אף חיבר ספר הלכות בערבית בשם 'שנות חיים'. על ספרו זה קיבל את הסכמתם של הראשון לציון רבי משה חיים אלישר ורבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל. שנים אלו היו את היסוד להתקשרותו של רבי אברהם חיים עם קהילות הספרדים.

עם תום המלחמה חזר לירושלים, הוא שימש סופר בית הדין של העדה החרדית במשך שנתיים תחת הנהגתו של רבי יוסף חיים זוננפלד, וכמו כן כיהן כרבה של שכונת הבוכרים.

הראשון לציון רבי מרדכי אליהו זי"ע א" שהיה מקורב לרבי חיים נאה סיפר על ענוותנותו של הרב. כשהגיע לראשונה רבי אברהם חיים לביהכ"נ מוסאיוף בשכונת הבוכרים, שאלו שמש ביהכ"נ על מקצועו? ורבי חיים השיבו משום מה שהוא 'כורך'. באחד הימים הרגיש רבי יוסף בבליקי זצ"ל מחשבוני העדה הבוכרית כי השמש מגיש חבילת ספרים לרבי חיים נאה על מנת שיכרוך אותם. נבהל רבי יוסף בבליקי, וגער באיש על מעשיו, 'לא כורך' הוא, כי אם גאון בתורה וגדול בחסידות.

במאורעות תרצ"ו נרצח בנו ונפצעו שתי בנותיו בהתקפה רצחנית על משפחתו בשער הגיא, עת חזרו מחתונת אחיהם בטבריה. ובשנת תרצ"ח נפטרה אשתו.

בשנת תש"ד כשנפרדה העדה החרדית מ'אגודת ישראל' על רקע כיצד צריכה להיות ההתייחסות למדינת ישראל שהיתה בתהליכי הקמתה האם להתבדל או להשפיע מבפנים, רבי אברהם חיים נאה צידד בעמדת 'אגודת ישראל' והיה ממקימי 'הבד"ץ', וועד הכשרות של אגודת ישראל.

רבי אברהם חיים נאה היה מראשי כולל חב"ד בישראל, בשנת תרפ"א הקים מחדש את ישיבת 'תורת אמת' ברחוב מאה שערים, בשנת תרפ"ד ליווה את הרב יוסף חיים זוננפלד רבה של העדה החרדית בפגישתו עם מלך ירדן האמיר עבדאללה.

רבות יגע ועמל לברר את שיעורי התורה כזית, כביצה, רביעית, שיעור הפרשת חלה, שיעור מקוה ועוד. את שיטתו פרסם בספרים 'שיעורי תורה' 'שיעור מקוה' 'שיעורי ציון' 'קונטרס השיעורים' וחקר אצל גדולי הרבנים ספרדים ואשכנזים מה המנהג באיזה שיעור קמח צריך להפריש חלה, ולמרות שהחזון איש חלק עליו, גדולי ישראל מכל החוגים פירסמו תמיכה בו, הרב ראובן בענגיס ראב"ד העדה החרדית רבי עובדיה הדאיה, רבי צבי פסח פראנק רבי דוד בהר"ץ. וכך נהגו רוב ישראל לשער במידות של רבי חיים נאה.

מסופר כי באחד השיעורים של הרב עובדיה זצ"ל הקדימו לבא התלמידים אך הרב עובדיה אחר, נכנס רבי חיים נאה לבית המדרש, ואמר להם אני יספר לכם מי זה הרב שלכם? בהיותי מחבר את קונטרס השיעורים המדבר בעניני שיעורין לברכה וכיוצא"ב אשר קראו לבסוף ספר שיעורי ציון, בבתי לפני ראש ישיבת פורת יוסף רבי עזרא עטיה ובקשתו שיעבור על דבריי ויאיר או יעיר את השגותיו על הקונטרס. אך ענה לי רבי עזרא עטיה כי כבר כבדו עינינו לעת זקנותו ואין לו את הכח לעבור ולהתבונן על ספרים חדשים, אך הציע כי ישנו בחור גאון בישיבה, הנקרא רבי עובדיה יוסף ובודאי שהוא לפי גודל בקיאותו וחריפותו במכמני התורה יוכל להעיר להאיר ולהשיג כפי ראות עיניו הרחבות, ואכן כך עשיתי, הבאתי לפני את הקונטרס וראו זה פלא תוך שלשה ימים החזיר אותו מטובל בהארות והערות, אך אני תמהתי שלא די שהעיר בסברה ובבקיאות, אלא שתיקן גם כן מראי מקומות שאינם נכונים, והכל במהירות הבזק כלאחר יד, דעו להעריך את רבכם אשר אמנם הוא רך בשנים, אך הוא אב בחכמה...

מעשה, ונעצרה בשעת בוקר מוקדמת מכונית מפוארת ליד ביתו של הרב וממנה יצא אדם הדור בלבשו בשם 'יום טוב' כיון שכבר עברו עליו כמה שנים ולא זכה להתברך בזש"ק, הגיע ישר ממצרים אל רבי חיים לבקש הימנו שילך אתו אל מערת המכפלה לבקש עליו רחמים.

רבי חיים נאה זצ"ל הופתע מן הבקשה ומצורתה והשיב שהוא קודם תפילת שחרית ובלתי שייך שיסע עתה לחברון, ואולם מוכן הוא לנסוע אתו לקבר רחל ושם להתפלל עבורו, כשהגיעו לקבר רחל אמנו פנה רבי חיים אל האיש ואמר לו: בתהלים (קכ"ח) נאמר "אֶשְׁתָּהּ כִּפְגָּן פְּרִיָּה" והא' של אשתך נקוד בסגול, ובא לרמז על שלשה דברים שאשה חייבת בהם טהרת המשפחה חלה והדלקת הנר, תבטיחו לי שמכאן ולהבא תתוהרו בהם, והריני מבטיח לכם בן זכר. האורח המצרי נתרשג עד למאד והבטיח לשמוע לקול הרב זצ"ל, לא עברה שנה אחת ולבית הרב הגיעה הבשורה ממצרים, בן נולד לנו.

פטירתו היתה בפתאומיות בגיל 65. הוא עבר התקפת לב ולאחר שלושה ימים בשעה 11 בלילה כשהוא מרותק למיטתו, נדם לבו ונפטר. בבוקר יום רביעי כ' תמוז תרי"ד כוסו רחובות ירושלים במודעות אבל אלפים נהרו לביתו שבשכונת הבוכרים משם יצאה מסע ההלוויה.

בטרם מסע ההלוויה הספידו אותו בניו רבי ברוך ורבי משה, משם יצאה ההלוויה לרחוב מאה שערים ומשם המשיכה להר המנוחות בירושלים כשאלפי אנשים, גברים נשים טף וילדים גועים בבכי אחר מיטתו, זעקות, יללות קורעות לב ליוו את המנוח. שם נטמן ליד דודו רבי שלמה לייב אליעזרוב.

[דברי חיים]

רבי אברהם חיים נאה בן מוסיא זצ"ל כ' תמוז תשי"ד ת.נ.צ.ב.ה.

לע"נ - ניסים חיים בן חנה

נורית בת מרים ע"ה

לברכה והצלחה: * יוסף בן חנה חנינה וב"ב * מאיר זבולון בן שושנה * יוסף מאיר בן גאולה ויקי

* נעמה בת שושנה * רפאל בן שרה * יוסף חיים אליהו בן דבורה * משה בן שרה וב"ב